

Examenul de bacalaureat național 2013

Proba E. c)

Istorie

Varianta 9

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

I.TÉTEL

(30 punct)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi szövegeket!

A. „A forradalmi változások lényegére» utalva, Gh. Gheorghiu-Dej úgy értékeli [...] , hogy ez lényegében «az új, népi demokratikus hatalom székfoglalásában áll, ugyanis Lenin tanításai alapján, minden forradalom alapvető problémája, a hatalmi probléma».

[...] 1948 februárjában [...] megalakult a Román Munkáspárt (*Partidul Muncitoresc Român*) néven az egyedüli párt, az ország politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális életének irányítója. 1948 áprilisában pedig elfogadták a Román Népköztársaság (*Republica Populară Română*) alkotmányát, amelynek lényegében az volt a szerepe, hogy biztosítsa a későbbiekben bevezetendő államosítás jogi alapjait, amely, abban a pillanatban, már kész tény volt valójában. [...] Az 1948-as alkotmány elfogadásával a román gazdaság fejlődésében egy új korszak kezdődött el. Az ország társadalmi-gazdasági viszonyait illetően, az 5. cikkely előírta, hogy «a Román Népköztársaságban (*Republica Populară Română*) a termelési eszközök, akár a nép, akár a szövetkezetek, akár a magán illetve a jogi személyek javai, az állam tulajdonában vannak» [...] a 10. cikkely pedig [...] előírja, hogy «a közérdek megvalósítása céljából végrehajtható a kisajátítás»; akkor «amikor az általános érdek megköveteli, a magán- illetve a jogi személyek tulajdonában lévő termelési eszközök, bankok, biztosító társaságok az állam tulajdonává válhatnak, vagyis a törvény alapján a nép tulajdonává».”

(M. Mureșan, *Spectrele lui Dej*)

B. „Románia (*România*) népköztársaságnak nyilvánítja magát. [...] 1948. április 13-án egy új alkotmányt fogadnak el az 1936-as sztálinista alkotmány mintájára. [...] Egy sor gazdasági intézkedés lerombolja a létező struktúrákat. Mindent államosítanak. 1948. június 11-én kárpótlás nélkül államosítják a legfontosabb ipari, banki, szállítási, biztosítási intézményeket. A későbbiekben a kisvállalatokat is államosítják. [...] A termelés és az árusítás központi megtervezésére térnek. Kidolgozzák az éves, majd az ötéves terveket, amelyek annyira túlterheltek, hogy képtelenség megvalósítani. Mindezt szovjet mintára. 1949-ben megkezdődik a mezőgazdaság kollektivizálása, úgyszintén erőltetetten [...]. Hivatalos adatok alapján a kollektivizálás első éveiben, több tízezer parasztot tartoztatnak le, mivel megtagadták a termelőszövetkezetbe való beiratkozást [...].

Politikai téren, megszüntetnek, ideológiájától és álláspontjától függetlenül, minden pártot és szervezetet, bárhogyan is viszonyultak az (1948-ban létrehozott) Román Munkáspárt (*Partidul Muncitoresc Român*) programjához és célkitűzéseéhez [...]. A RMP (*PMR*) az egyetlen elfogadott párt [...]. Minden tiltakozást és ellenállást kíméletlenül elnyomnak, vagy eltipornak. Emberek tízezreit, politikusokat, újságírókat, katonákat, ügyvédeket, egyházi személyeket, [...] vagy csak egyszerű embereket, akik nem értettek egyet az egyedüli párt politikájával, letartóztatnak és elítélnék, ugyanis az igazságszolgáltatás politikailag teljes mértékben alá volt rendelve.”

(I. Bulei, *O istorie a românilor*)

A szövegek alapján válaszoljatok a következő kérdésekre:

1. Nevezzétek meg az **A** szövegben említett román politikai vezető! **2 pont**
2. Nevezzétek meg azt a századot, amelyre a **B** szöveg utal! **2 pont**
3. Említsétek meg azt a politikai alakulatot, illetve a román állam azon alapokmányát, amelyre az **A** és a **B** szöveg is utal! **6 pont**
4. Írjátok a vizsgalapra annak a szövegnek a betűjelét, amely igazolja, hogy a kommunizmus hatalomra jutása kiváltotta a román társadalom több csoportjának az ellenállását! **3 pont**
5. Írjátok a vizsgalapra az **A** szövegből két olyan információt, amelyek között ok-okozati összefüggés van! **7 pont**
6. Mutassatok be két olyan nemzetközi eseményt a hidegháború korából, amelyet Románia (*România*) hajtott végre a nemzeti-kommunizmus idején! **6 pont**
7. Nevezzétek meg az kommunistaellenes disszidencia egy romániai (*România*) jellemvonását a nemzeti-kommunizmus idején! **4 pont**

II. TÊTEL

(30 punct)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi szöveget!

„Az ellenség vallomása alapján, akinek minden érdeke meg volt, hogy eltúllozza a legyőzöttek számát, Ștefan [cel Mare]-nak «hozzávetőlegesen 20 000 embere volt». Mégis, ő volt az első, aki támadást indított július 26-a délutánján, és sikerrel visszaverte a Szulejmán vezette előőrsöt. [...] Ezt követte a törökök támadása, akiket maga Mohamed [szultán] vezetett, arra kényszerítve Ștefan-t, hogy visszavonuljon. Ezen a helyen, amelyet azóta Războieni-nak neveznek, Moldva (*Moldova*) tisztségviselői és udvaroncái közül sokan elesetek, karddal a kezükben. [...]

A szultán győzelme után Suceava felé vette az irányát. A várost felégette, de a vár [...] helytállt. Sem Hotin-t [...], sem Neamț-ot [...] nem tudta elfoglalni [...]. Ami pedig Chilia-t és Cetatea Albă-t illeti, úgy néz ki, hogy a törökök nem is próbálkoztak az ostrommal, mivel az erre a célra jól felszerelt hajóhadat vihar verte szét a Fekete-tengeren. Tehát, Moldva (*Moldova*) egyetlen fontos várát sem sikerült elfoglalni. [...] A szultán, akinek kitűzött céljai közül, [az uralkodó] eltávolítása, az ország leigázása, Chilia és Cetatea Albă csatolása, egyet sem sikerült elérni, arra kényszerült, hogy kiadja a visszavonulási parancsot. Visszavonulás, amely egy korabeli vallomás alapján inkább futáshoz hasonlított, mivel a Dunáig (*Dunărea*) lévő távolságot három nap alatt tette meg seregével, számos ágyút pedig hátrahagyott. Egy másik vallomás – a moldvai-német krónika – azt mutatja, hogy Ștefan-nak sikerült Războieni-i csata után újraszervezni «egy hozzávetőlegesen 16 000 fős» sereget, és, hogy Mohamed serege «sok katonát» veszített a visszavonulás alatt.

[...] A török hadsereg visszavonulása után, Ștefan az egyik helyen, a magyar hadsereg, aki túl későre érkezett, hogy Mohameddel harcoljon, egy másik helyen, betörének Havasalföldre (*Muntenia*) és elzavarák Laiotă-t, helyébe Vlad Țepeș-t helyezvén (1476. november 16.).”

(C. C. Giurescu, D. C. Giurescu, *A románok történelme*)

A szöveg alapján válaszoljatok az alábbi követelményekre:

1. Nevezzétek meg a szöveg alapján Moldva (*Moldova*) uralkodóját! **2 pont**
2. Pontosítsatok a szöveg alapján egy információt, amely az uralkodó cselekedeteire vonatkozik a Războieni-i csatában! **2 pont**
3. Nevezzetek meg két olyan Moldva-i (*Moldova*) várat, amelyre a szöveg utal! **6 pont**
4. Említsetek meg a szöveg alapján két információt, amely Havasalföld (*Muntenia*) helyzetére vonatkozik! **6 pont**
5. Fogalmazzatok meg a szöveg alapján egy szempontot a török hadsereg cselekedeteivel kapcsolatosan a Războieni-i csata után, két, a szövegből vett információval alátámasztva! **10 pont**
6. Érveljetez egy releváns történelmi esemény segítségével azon kijelentés mellett, hogy az uralkodó, mint egy központi intézmény képviselője, a diplomácia útján beavatkozik a XV. századi nemzetközi kapcsolatokba! (Pontot ér az érvelés meggyőző ereje, a megfelelő történelmi esemény bemutatása, valamint az ok-okozati viszonyok feltárása és a következtetések levonása.) **4 pont**

III. TÊTEL

(30 punct)

Írjatok egy hozzávetőlegesen két oldalas esszét a román állam fejlődéséről a XIX. század második, illetve a XX. század első felében, figyelembe véve a következőket:

- egy történelmi esemény bemutatását a román térségből, melyet a modern román állam kialakulása céljából hajtottak végre a XIX. század második felében;
- két történelmi esemény megemléztését, amelyekkel Románia (*România*) is részt vesz a „keleti kérdésben” a XIX. század második felében;
- két esemény megemléztését, amely Románia (*România*) álláspontját tükrözi egy szövetségi rendszerrel kapcsolatosan a XX. század elején;
- egy esemény megemléztését, amely következtében létrejön Nagy Románia (*România Mare*);
- egy nézőpont megfogalmazását, amely Nagy Románia (*România Mare*) létrejöttének fontosságát hangsúlyozza a román demokrácia fejlődésében, és ennek alátámasztását egy történelmi érveléssel.

Figyelem! Pontot ér a megfelelő történelmi nyelvezet használata, a bemutatás meggyőzősége, az ok-okozati összefüggések kiemelése, a megfogalmazott szempontok történelmi érvekkel való alátámasztása (az érvelés meggyőző ereje, amit a megfelelő történelmi esemény bemutatása, az ok-okozati viszonyok feltárása és a következtetések levonása biztosít), a történelmi események kronológiai/logikai sorrendjének betartása, a meghatározott terjedelmi követelményeknek való megfelelés.